

'Middeleeuwse e-mail' op berkenbast nu ook online

AMSTERDAM • Gewone Russen stuurden elkaar in de middeleeuwen berichtjes gekrast in natte berkenbast. Uit onderzoek van de Universiteit Leiden blijkt dat een veel groter deel van de bevolking geletterd moet zijn geweest dan tot nog toe was aangenomen.

DOOR MARJOLEIN VAN SPLUNDER

Leiden is coördinator van een groep van zeven onderzoeksinstituten die de berkenbastmails - de onderzoekers spreken over b-mails - documenteren en analyseren. Het materiaal is sinds kort ook online op de website <http://gramoty.ru> te bekijken.

In Noordwest-Rusland, Novogrod, zijn meer dan duizend van die berkenbastmails gevonden met uiteenlopende teksten: van huwelijksaanvragen en boodschappenlijstjes tot testamenten en leermateriaal.

De schrijfcultuur op de berkenbast ontstond in de elfde eeuw. De bewaard gebleven teksten hebben volgens de

Universiteit Leiden een grote taalkundige waarde. De berkenbastteksten tonen aan dat de verschillen tussen de liturgische taal en het volkse Russisch veel groter waren dan tot nu toe werd gedacht. Het blijkt ook dat in het noordwesten van Rusland een heel ander soort Russisch werd gesproken dan in het zuiden.

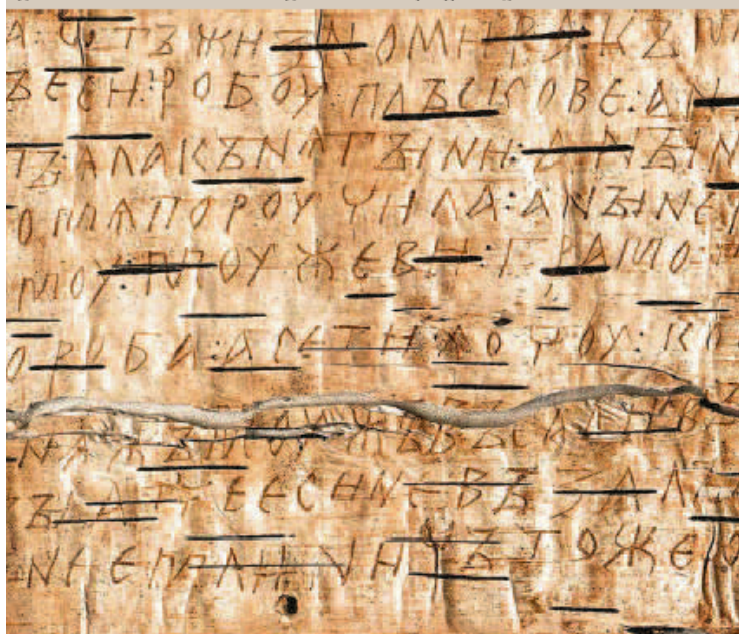
Opmerkelijk is eveneens dat een behoorlijk deel van de samenleving geletterd was. Ook vrouwen correspondeerden. Er zijn briefjes gevonden van kinderen die taalgrapjes en tekeningen op de berkenbast maakten.

Waarschijnlijk werd berkenbast gebruikt omdat perkament te duur was. Er bestond nog geen papier en berkenbast was en is in overvloed voorhanden in Rusland.

Het is ook makkelijk in het gebruik. Wanneer je de bast een beetje nat maakt, kun je er goed in krassen en dus schrijven, aldus de Leidse hoogleraar Jos Schaeken, die het project leidt.

DE VOLKSKRANT

<http://gramoty.ru>.

■ Al in de elfde eeuw gebruikten gewone Russen berkenbast om berichtjes in te krassen.